

Ongelmana tutkijoiden ja käytännön vuorovaikutus

Tutkijat eivät ymmärrä käytäntöä, eikä käytäntö tutkijoita. Tutkimuksessa perinteisenä lähestymistapana on ollut irtautua käytännön ulkopuolelle ja tarkastella ”objektiivisesti” käytännön ilmiöitä. Nämä käytännön ilmiöt käsitteellistyvät ja saavat tieteellisen ulkomuodon. Samalla kuitenkin helposti hämärtyy käytännön suhde tutkimukseen. Tutkittavien ilmiöiden käsitteellinen kuvaus ei kosketa käytäntöä, ja usein jopa tuntuu menettävän merkityksensä, kun se siirretään käytännön ulkopuolelle. Tutkijat ryhtyvät puhumaan omaa

kieltään, joka ei ole käytännön ymmärrettävissä. Käytäntö pakenee periaatetason puheen-vuoroihin, joissa samat asiat toistuvat tilaisuudesta riippumatta, järjestys vain vaihtelee.

Tähän ilmeisen ongelmalliseen kysymykseen ei seminaarissa ole kyetty paneutumaan riittävän syvällisesti. Seminaarin luonne pikemminkin periaatetasolla liikkuvana hallinnollisena hymistelynä ei antanut tähän mahdollisuuksia. Kaikki esiintyjät ovat ymmärtääkseni olleet pitkälle yhtä mieltä aikuiskasvatustutkimuksen asemasta ja päämääristä. Tutkijan näkö-

kulmasta katsottuna tämä antaa uskoa omaan työhön ja sen jatkuvuuteen, mutta ei vielä anna minkäänlaisia välineitä jäsentää sisällöllisesti tutkimuksen ongelmakenttää.

Jotta tutkijoiden ja käytännön vuorovaikutuksen ongelmallisuutta voitaisiin ryhtyä ratkomaan, katson tarpeelliseksi esittää erään konkreettisen mahdollisuuden siirtyä periaate-tasolta toiminnan tasolle.

Erääksi aikuiskasvatustutkimuksen keskeiseksi tutkimuskohteeksi tulisi määritellä käytännön koulutustoiminta. Tämän ongelma-alueen puitteissa voitaisiin tutkia esimerkiksi päätöksentekijöiden, koulutus suunnittelijoiden tai kouluttajien työtä ja siihen liittyviä tekijöitä. Näin voitaisiin harrastaa terveellistä itsereflektiota liittyen kysymyksiin miten toimitaan ja miksi toimitaan niinkuin toimitaan. Samalla voitaisiin päästä tarkastelemaan syvemmin käytännön tutkimustarpeita. Voitaisiin tarkastella ongelma-alueen kehitysdynamiikkaa ja siitä herääviä tutkimuskohteita sekä suhteuttaa tätä kautta 'todelliset' tutkimustarpeet koettuihin tutkimustarpeisiin.

Mikäli käytännön koulutustoiminta otettaisiin keskeiseksi aikuiskasvatustutkimuksen kohteeksi, merkitsisi tämä sitä, että tulisi etsiä vastauksia ainakin seuraaviin kysymyksiin:

- millainen andragoginen ajattelumalli on koulutuksen taustalla, jos siellä on jonkinlainen ajattelumalli?
- mihin koulutusta koskevat päätökset perustuvat, jos niillä on jonkinlaiset perusteet?
- miten nämä päätökset siirtyvät toiminnan tasolle, jos ne ylipäänsä siirtyvät sinne?
- miten toimintaa arvioidaan, jos sitä arvioidaan?
- miten arviointitietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä, jos sitä yleensä hyödynnetään?

Kun tällaisia kysymyksiä lähdetään tutki-maan, ongelmaksi helposti muodostuu käytän-nön vastarinta. Ei ole helppoa olla tutkimuk-

sen objekti: tutkimuksessa riepotellaan omia ajatuksia ja toimintatapoja jossain viitekehys-sessä, joka ei niille tunnu sopivan. Tällainen tutkimus koetaan helposti hiostamisena tai omaa oikeutta loukkaavana ja sitä pyritään vastustamaan. Tutkimuksen kannalta ongelmana on se, että käytäntöä tutkimuksen objek-tina pitävä lähestymistapa kohdistuu men-neisyyteen: pyritään arvioimaan jotain jo ta-ptahtunutta. Tällöin tulokset arvotetaan hel-posti käytännön näkökulmasta tuomitseviksi. Kritisoidaan, mutta ei esitetä, miten voitaisiin toimia paremmin.

Ratkaisuna ongelmaan voitaisiin nähdä tut-kimuksellinen lähestymistapa, jossa käytän-nön aikuiskouluttajista tehtäisiin tutkimuksen subjekteja. Tällöin painopiste siirtyisi mennei-syydestä tulevaisuuteen, toiminnan arvioimi-sesta toiminnan kehittämiseen. Keskeistä ei ole enää se, onko toimittu hyvin vai huonosti, vaan se, miten voitaisiin toimia paremmin.

Kehittävä tutkimusote tässä tutkimusseminaarissa jäi pitkälle perinteisen tutkimusotteen jalkoihin. Ainoa siihen viittaava näkökulma, jonka olen paikallistanut on Juha Sihvosen kannanotto tutkivan työn kehittämisen suun-taan. Aikuiskasvatustutkimuksen piirissä on viime aikoina puhuttu paljon myös kehittävästä työntutkimuksesta, josta on julkaistu Ai-kuiskasvatus-lehdessä teemanumerokin, sekä toimintatutkimuksesta ja osallistavasta tai osallistuvasta tutkimuksesta. Koulutuksen laa-dullisen kehittämisen näkökulmasta tähän lis-taan voitaisiin vielä lisätä koulutuksen kehittä-miseen liittyvä laatupiiritoiminta sekä total quality control -ajattelu.

Kehittävä tutkimusote on eräs mahdollisuus tutkimuksen ja käytännön välisen vuorovaiku-tuksen ongelman ratkaisemiseksi: rakennetaan tutkimus osaksi käytäntöä ja käytäntö osaksi tutkimusta. Tällöin erääksi onnistuneen tutki-muksen kriteeriksi nousisi toimiva ajatusten-vaihto tutkijoiden ja käytännön välillä.